ԵՐԵՒԱՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 194 — 59 ՓԱՐԻ — 1876 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2 ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԳԱՒԱՌԱՑ ՀԱՄԱՐ
52 թերթ 2½ Մէճիտ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Կարապետ Հաճատուր Մէհմէտ փաշա-խան թիւ 9
Յանձնուած նամակը չբեղափոխուած նամակ չընդունիր։

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ՊՈԼԻՍ ՀԱՄԱՐ
52 թերթ 2 Մէճիտ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Կարապետ Հաճատուր Մէհմէտ-փաշա խան թիւ 9
Դարձեալ եկած ձեռագրները եւ հին տրուիր։

Ա. ՊՕԼԻՍ 2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Մարդս քաղաքականութեան արդի վիճակին վրայ խորհած ժամանակը ինքզինքը Գարադեղի կամուրջին վրայ կը կարծէ կոր, կառավարութեանց քունած ընթացքն ալ աներեւոյթ կամուրջին վրայ դանըված մուրացկանները կը յիշէ կոր։ Մէկուն տասը բարա ողորմութիւն տուիր, չորսը հինդը մէկէն ձեռ վընին բացած եւեւէդ կը վազեն ողորմութիւն ուզելու։

Ծունաւտան՝ որ իր չէզոքութեամբը նըշանաւոր եղած էր, այս օրերս ան ալ ձեռքը բացեր մեր եւեւէն կը վազէ։

— Կոր մը բարեկարգութիւն ալ մեղի տուէ՛ք, եղբայրներուս տանիմ պիտի։

— Մանրուկ չունիմ։

— Պօռնայիկն, Հերսեքլին ու Պուլղարիայն պիտի տաք եղեր։

— Սուտ է։

— Մեռելներուդ հոգւոյն համար ըլլայ, տուէ՛ք։

— Չեմ կրնար տալ ըսի ա՛։

— Կաղաչեմ, պարապ մի՛ դարձունէք քեզի։

— Նրկար ըրիր։

— Դուք բարի մարդ մ՛էք, բարեսիրտ էք, առատաձեռն էք։

— Ժամանակ չունիմ հիմայ։

— Ձեր տունէն աղբատ մը պարծող դարձած չե՛ք, կաղաչեմ։

— Ա՛յն ժամանակները անցան։

— Ջաւակներուդ սիրուն համար ըլլայ։

— Կորի՛ սըկէց։

Հաղիւ թէ ան կը հեռանայ, Ռուամանիա կը հանդի։

— Ոտքերուդ տակը նայեցէ՛ք, էֆէնդի։

— Ի՞նչ կայ,

— Մենք ալ աղբատ մարդիկ ենք, առանկ օրերու կսպասենք որ քանի մը բարա պեղեպընդիշ ըլլանք։

— Հիմայ ժամանակը չէ։

— Կաղաչեմ,

— Կորի սըկեց։

Մարդս ողորմութիւն տալու միտք ալ ունենայ՝ մուրացկաններու բռնած այս ընթացքէն կըզըռի և ոչ մէկուն չտար։

Ես ալ ըլլամ չեմ տար. բայց ձեռնըհաս նուն խոսելու համար միշտ պրպտողներս խառնելով՝ տալու յօժար կը ցցունեմ ինքզինքս և եւեւէս բերել կուտամ զանոնք մինչեւ որ հոգնին, յոյսերնին կարին ու ես դառնան։

Շատ անգամներ այսպէս խոսած եմ ես մուրացկաններու ձեռքէն։

Խոշոր գինադար մը . . . գինադարներու նահապետ մը . . . վե՛ց ամիս գինադար։

Մեղմէ վեց չաւթի ուզեցին, վեց ամիս տուինք. եթէ խելք ընէին վեց ամիս ուզէին՝ վեց տարի կուտայինք ցոյց տալու համար թէ մենք կռուոյ՝ մարդ չենք, թէ երենցմէ աւելի խաղաղութեան կը փափաքինք։

Վեց ամիսը շատ աղեկ է. որովհետեւ ատ ատերութիւններն ամառան մը մէջ խօսք հասկընալու մարդիկ չեն։

Ա՛յո, մեկ ուզեցին վեց տուինք։

Նայինք տուածնիս պիտի ընդունի՞ն. ատ ալ մենք պիտի մտածենք։

Հաւանականապար ոչ։

Որովհետեւ այս մարդիկ միշտ քիչ կուգեն կոր, շատ չեն ուզեր կոր և քանի անգամ որ իրենց ուզածէն աւելին տալ խոստացած ենք մերժեր են։

Բարեկարգութիւն ուզեցին, ընդհանուր բարեկարգութիւն պիտի ընենք ըսինք. ո՛չ, պատասխանեցին. մեր ուզածը քիչ բան մ՛է ան տուր հիմակու հիմայ։

Ուտելի ատոնց այս ընթացքը կարծել կուտայ մեզ թէ վեց ամսեայ գինադարի հետեւեալ պատասխանն պիտի ընդունենք։

— Շնորհակալ ենք ձեր առատաձեռնութենէն, բայց մեզի մեկ ամիս պէտք է, հինգ ամիսը ձեր քովը ձգայ։

Իսկ եթէ ընդունի՛ն տարակոյս չկայ որ խաղաղութիւնը պիտի փախչայ իւր դրօշը վճռուելու, և եթէ պանայ, պարզելու։

Եւ սակայն բոլոր աշխարհ փափաքներով լեցված են։ Ա՛ս փափաքները ո՛ւր դնենք։

Օրինակի համար, լօրա Բըրըլ Թուրքիոյ բարեկարգվելուն կը փափաքի եղեր և ոչ թէ Ռուսիոյ Պօլսոյ տիրապետելուն։

Լօրա Կլատսթընը Պուլղարիոյ անկախութեան կը փափաքի եղեր։

Լօրա Տերպին ընդհանուր բարեկարգութեան կը փափաքի եղեր։

Պիսմարքն ալ սա անցած դարձած բանները օգուտ մը քաղել կը փափաքի եղեր։

Գ. Թումանեանսըրոսը Եպիրոսի, Թեսալիոյ բարեկարգութեան կը փափաքի եղեր։

Բրենա Կօրչաքօֆը, իբրև արտաքին գործոց պաշտօնեայ Թիւրքիոյ, Բրիտանիայէ աղէկ վիճակ ունենալուն կը փափաքի եղեր, առանց Հայաստանի Բրիտանիայներուն նայելու։

Մեր բրենա Խիկարն ալ անշուշտ Հայաստանի Հայոց բարեկարգութեան կողմէ անհամբեր։

Ինչպէս յայտնի է, ամէն մարդ իր կարողութիւնը կուլայ կոր. . . և միեւ այսչափ փափաքները կրնայի՞ն քիչ միջոցի մէջ կատարվիլ, անշուշտ ոչ. ուստի լայնածաւալ գինադար մը կրնայ այս գործերը կարգադրել։

Իրաց այս վիճակին մէջ Հրէաներն չէլսո՞ն Երուսաղէմին ծախու առնելու։

Ի՞նչ կըսէք։

Ի՞նչ պիտի ըսեմ։ Տես Փունջը ինչ կըսէ.

«Եւրոպա դանուող հրէական ընկերութեան մը կոչմանէ մեկը Մայրաքաղաքս պիտի դրկուի եղեր, Սիրիոյ կուսակալութեան վիճակը ծախու առնելու և Իսրայէլեան թագաւորութիւնն անդանոր վերահաստատելու համար»։

Ծախողը ո՞վ է որ ասանք այդ վիճակը ծախու առնելու եղեր են։ Եւ եթէ ծախվի, թէպէտ և մաքէ անցունելը յիմարութիւն է, Բրիտանեայք կը թողո՞ւն որ Հրէայք առնեն այդ կողմերը։

— Բայց Հրէայք այդ տեղերը առնեն ի՞նչ պիտի ընեն, թագաւորութի՞ւն պիտի հաստատեն։

Ա՛յդպէս կըսեն, բայց ես չեմ հաւատար։ Շահու համար մեռնող մարդիկ են ատոնք, ուստի և շատ հաւանական է որ ամէն ծախու առնեն ու բարձր դնով վերվէն ուրիշի մը ծախեն։

Իրաց այս վիճակին մէջ, ինչպէս կըսէ Մասիս, «Բէյ-Լաֆեն եղեր են Թշուառականները ինչպէս կըսեր Լրագիր»։ . . .

ՃԱՆԱՊԱՐՀ ԸՍԵԼԻՔ . . .

Ազգամատոյ Կաթողիկոս, Նախարդը ընծանողը, Նիկողայոս Տէրզատահը դերեզմանին մէջ դրպարտող վերհասաւ. Խաչատուր կաթողիկոսն այս օրերս դէպ ի իւր աթոռը պիտի ուղեւորի եղեր.

Խմբագիրներէն ոմանք կը պատրաստվին եղեր նոյն օրը շոգենաւով ճանապարհ բռնել երթալու։ Նորին սրբազնութիւնն ալ կը պատրաստվի եղեր նոյն օրը տերացու խմբագիրներուն պոհէդ տալու։

Լսածնուս նայելով Փունջի և Հայրենիքի խմբագիրները կերան պիտի բանեն եղեր. Մասիսի խմբագիրն ալ բուրվառով պիտի խընկարկէ եղեր Նորին վերհասաւութիւնը։ Աւելորդ է ըսել որ նոյն օրը Մբռիր չարշըմին խոնկ չպիտի մնայ. որովհետեւ Մասիսի խմբագրին ի վարուց անոի խառնիկ մեծ վաճառական մ՛է . . .

Ինչ որ ալ ըլլայ՝ սա ճշմարիտ է որ Նորին վերհասաւութիւնը եօթը տարի Պատրիարքարանին մէջ

քարանի մէկ սենեակին մէջ նստեցաւ առանց մէկը սպաննել տալու։ Ասիկայ մեծ պատիւ բերաւ նորին վեհափառութեան. մինչև անդամ իւր այս համբերութեան համար Ցոր եւ բանելի ախաղային արժանացաւ ոսկեայ շղթայ կողմանէ։

Մենք ևս կը շնորհաւորենք դինքը այս նոր ախտային համար և կը բարեմաղթենք որ իւր աթոռը վչուա չդանալով Կարենայ անոր վրայ հանգիստ բազմիլ, կը վախնանք որ ամեն բազմելուն մարախի պես չոսոսան իւր աթոռին վրայ . . . ։

Ուրախութեամբ լսեցինք թէ իւր խմբագրութեանը արդէն հասարակութեան համակրութեամբ արժանացած Մեծ. Աւետիս Ս. Ջէնեան Սարբենեան կէտիկ փաշայի մէջ ցորեկեայ և գիշերօթիկ երկսեռ վարժարանի մը հաստատութեան ձեռնարկեր է և դասախոսութիւնները ալ յառաջիկայ երկուշաբթի օրէն պիտի սկսին եղեր ։ Մեծ. Սիմոն Էֆ. Իւթիւճեան, Յակոբ Էֆ. Գարայեան, Առաքել Էֆ. Գարամանթոսեան, Մինրան Էֆ. Մանուկեան, Մինրան Էֆ. Տէօքմէճեան, Մ. Բէթրաքի Պալճեանց սոյն վարժարանիս մէջ պաշտօն պիտի վարեն ։

Սարբենեան Էֆ. այս ընտիր դասատուաց ջակցութեամբ անշուշտ խիստ բարեկարգ և յառաջադէմ պիտի ընէ իւր վարժարանն և և ժողովուրդը կրնայ այժմէն օգուտ քաղել սոյն կարևոր հաստատութենէն ։ Յաջողութիւն կը մաղթենք ։

ՎԱՐԺԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ԾՆԾ

Ժամանակաւ վարժապետները աշակերտներն կը-Ծեծէին, հիմայ ալ Թաղ, Խորհրդոյ անդամները վարժապետ կը Ծեծեն կոր ։

Եւ չատ աղէկ կընեն կոր. Թող վարժապետները քիչ մը Ծեծ ուտեն որ վարժապետ ըլլալը սորվին ։

Բայց ինչո՞ւ համար Ծեծ կերբեր են ատոնք։

Լսածնուս նայելով առաջինը ճնացած ամուսականը ուզած ըլլալուն համար Ծեծ կերբեր է, և արժանի է, որովհետև վարժապետը աղջին հայը կուտէ, որովհետև վարժապետը աղջին դերին է, հոգաբարձուներուն առջև Ծունկ չոդելու է, գեանէն ընդհնա ընելու է, ի պահանջել հարկին քանի մը Թաթախ ալ ներելու է, երբեմն հոգաբարձուներու տունը միս տանելու է, ամսական չորված միջոցին ուղելու չէ, ընտանիքը անօթի պառկելու է ։

Երկրորդինն ալ իր վարժապետ ըլլալը մոռնալով իրեն ուղղուած չլսած հայհոյութեանց կարճ պատասխան մը տալն է, ատ ալ արժանի է Ծեծի, որովհետև վարժապետ մը աղջին հայը կուտէ կոր, մինչ որ ըսեն համբերելու է, եթէ անարդեն՝ չնորհակալ ըլլալու է, եթէ հայհոյեն՝ գոհ ըլլալու է, եթէ Ծեծեն՝ երախտապարտ ըլլալու է ։ Ի՞նչու. — որովհետև աղջին հայը կուտէ եղեր ։

Զարկէք սա Թշուառականներուն, ամենուս ալ հայը կուտեն կոր ատ որկրամոլները. ա՜հ, այս օրերս ձեռքս չանցնիր կոր հատ մը որ, փայտի հարուածներով ոսկրները ջարդ ու բուրդ ընէի ։

Ըսենք ամենուն բայց շատերուն կարծիքն ատ է գիտնալու ։

Վարժապետայ յորդը ճանչցող լուսատուներէն անդամ կարծես կը քաշվին դատաստայ հետ վարվիլ այնպէս ինչպէս որ կը վարվին իրենց հաւասար մարդոց հետ ։ Իրենց անպատուութիւն կը համարին անոնց պատիւ ընելը, մինչդեռ անոնք ամեն պատուոյ արժանի են ։

Ձեն ուզեր դիտնալ անոնք որ դատաստուները չեն որ աղջին հայը կուտեն այլ աղջն է որ անոնց հայը պիտի ուտէ ։ Ձեն ուզեր համոզվիլ անոնք որ ամենափոքր դատաստու մը ամենամեծ հարուստէն աւելի, շատ աւելի կը ծառայէ աղջին և անոր համար աւելի պատուոյ և յարգանաց արժանի է. անոնց արժանապատուութեանը կը դպչի կոր հասկնալը թէ՛ դատաստուները աղջին ծառաները չեն, այլ տէրերն են ,

Իրեւ զուարճախօս թերթ ասկից աւելի չենք կրնար գրել մենք, այլ կը խնդրենք մեր լուրջ լրագիրներէն որ դատաստուց վիճակին վրայ երկարօրէն գրեն, ամեն օր գրեն, ամեն ճիդ թափեն անոնց վիճակին բարւոքելու, որովհետև եթէ օր մը աղջերնիս լուսաւորվի՛ ոչ Թաղական աղայէ մը, ոչ «էլէօ էֆէնտիկ մը պիտի լուսաւորվի, այլ այսօր ծեծվող դատաստուներէն պիտի լուսաւորվի ։

ԽԵՂՃ ՍԻՐԱՀԱՐ ՄԸ

— Բարև էֆէնտի ։
— Աստուծու բարին ։
— Թատրոնի խմբագիրը դո՞ւք էք ։
— Ա՛յո՛ ։
— Ձեզի յօդուտ մը դրել պիտի տամ։
— Ապագայի՞ն ։
— Ձէ ։
— Բանաստեղծակա՞ն, անտեսակա՞ն ։
— Ձէ, չէ, մի վրայօքս բան մը դրել պիտի տամ ։
— Ի՞նչ է ։
— Ո՛հ խմբագիր էֆէնտի, եթէ դուք իմ տեղս ըլլայիք մինչև հիմայ կը մեռնէիք. անկրաւութեան մը պոհ գացած եմ։
— Գո՛ծդ. ձեռքէդ յափշտակեցին ։
— Ձէ. աղքատութիւնը լինէի յանցանք է եղեր ։
— Կաղաչեմ, ըսէ՛ք, ձեռագիրը պիտի դրեմ, տպասելու ժամանակ չկայ ։
— Էհ, Մեծապատիւ խմբագիր էֆէնտի, կուզեմ որ թերթիդ մէջ աղուոր մը լուսա սա բռնաւորը ։
— Զրուցէ՛ ։
— Աչխարհի առջև ծաղրու ծանակ ընես սա դաղանը ։
— Ըսէ՛ք ։
— Նուազկատ աչքերով, բարձր հասակով սևեր հագած աղջիկ մը տեսայ անցեալները խուսկիւտար. դինքը սիրեցի, և սիրելս ալ իմացնելու համար նամակ մը գրեցի իրեն ։
— Էյ ։
— Նամակիս մէջ խմացուցի իրեն թէ գիշերները չեմ քնանար կոր, ցերեկները գործի չեմ երթար կոր, իրեն համար կը մեռնիմ կոր։ Ա՞հ, մի՛ խնդար վրաս, կաղաչեմ էֆէնտի, դուն ալ տեսնաս նէ՛ դինքը կը սիրես ։
— Չեմ խնդար կոր ։
— Քաղաքացի մը ունի որ հարիւր աղջիկ կարժէ, նայուածք մը ունի որ հազար աչք կարժէ, աչք մը ունի որ միլիոն նայուածք կարժէ. ոտքերն ալ պտըտիկ են . . . ա՜հ . . .
— Նամակիդ ի՞նչ պատասխան դրեց ։
— Նամակիս պատասխան չդրելէն զատ անցեալ շաբթու նստած տունին առջևէն անցած տեսնս, նամակս բզիկ բզիկ ընելով դէպ խաս նետեց ։
— Էյ, ի՞նչ ընենք ։
— Ինչ պիտի ընէք, իբրև ազգային խմբագիր մը ասիկայ նիւթ ընելու դրելու էք ։ Աղջիկին անունը Թ. . . . . է. պզտիկ եղբայր մըն ալ ունի որ մօտերս դրսէն եկաւ ։
— Ասիկայ մեղի վերաբերեալ խնդիր մը չէ ։
— Սիրոյս վրայ ոտանաւոր մ՛ալ դրեցի, կուզէք նէ կարդամ ։
— Թո՛ղ ճիայ ։
— Կաղաչեմ ոտանաւորն ալ հրատարակեցէ՛ք ։
— Կը խնդրեմ անանկ առաջարկութիւններ մի՛ ընէք, զրաղած եմ ։
— Ըսել է որ անկողնակալ խմբագիր մը չէք ։
— Ի՞նչ կուզէք որ ընեմ ։
— Կուզեմ որ խիստ յօդուածմը դրէք և լմացնէք օրիորդ Թ. . . . . յին որ ըրածը անգթութիւն է, դաղանութիւն է, վայրենութիւն է ։
— Իրաւունք չունինք ըսելու ։
— Դուն ըսէ՛, մի՛ վախնար. Թերթդ առնեմ իրեն երեսը պիտի նետեմ որ կարդայ ։
— Երկար ըրէք, դործ ունիմ ։
— Ըսէ՛ ինծի, սա աղջկան ըրածը կը վայլէ՞ ։
— Ժամանակ չունիմ, ըսինք ա՛ ։
— Խմբագիր մը ամենուն ցաւերը լսելու պարտաւոր է. ի՞նչ իրաւունք լսին սէրս կը մերժէ կոր ։
— Ինծի ի՞նչ, դնա՛ իրեն զրուցէ՛ մարդ Աստուծոյ. Թող տուր գէրս գրեմ ։
— Ձես կը վնասես կոր հէ. . . չատ աղէկ. ես ուրիշ լրագրի ալ կրնամ երթալ և ցաւերս յայտնել. եթէ անանք ալ մերժեն՝ այս բանին համար հարցապնդում մը ընել պիտի տամ երեսփոխանական ժողովին մէջ ։ Այո, կուզեմ որ այս դործս վիճաբանութեան դրվի, քննվի. որոշվի ու վճռվի ։
— . . . . .
— Ձե՛ք լսեցէք . . .
— . . . . .
— Պատասխան չէք տար . . . և կըսէք ալ թէ ազգին ծառայութիւն ընելու համար լրագիր կը հանէք, վա՛յ ան ազգին որ ձեզմէ օգուտ կը յուսայ, դոնէ սա ոտանաւորս հրատարակեցէք ։
— Ձեմ կրնար ըսինք ։
— Դոնէ մէկ տունը դնէիք ։
— Ձըլլար ։
— Գոնէ կարդայի մեկ ընէիք ։
— Ա՛լ կը ձանձրացունես կոր ։
— Երկու տող բան մը կը գրե՞ս ա ։
— Բանդ դնա՛, կը գրեմ ։

Ա՛յս պատասխանին վրայ մեր սիրահարը գոհութիւն յայտնելով մեկնեցաւ ։

Կը յուսանք որ ուրիշ անդամ չդարմեր գլուխը ցաւցնելու ։

ԹԱՏՐՈՆ

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԲ ՄՕՏԱՅԻՑ

Կանանց ֆիատաններըը աւելի երկար պիտի ըլլան և անոնց բէլերը երկինները կռնակնին առնելով պիտի սանկն :

Կանայք երեսնուն մէկ կողմը ճերմակ մնա կողմը կարմիր պիտի քսեն . քթենիուն ծայրն ալ սև կէտ մը պիտի դնեն :

Գլխարկներուն վրայ մեյմէկ կապիկ պիտի դրվի :

Երիտասարդաց բանթալօննները խիստ նեղ պիտի ըլլան և ղրպան պիտի չունենան :

Պօթինները ընդհանրապես քիչ մը պատռատած պիտի ըլլան :

Փառնները գրեթէ բոլորովին պարապ պիտի ըլլան :

Առնելիքի տեր մը պիտի ամէնայ երթալու իր առնելիքը ուզելու :

Կանայք քալած ատեննին մէջքերնին կօտրելու տեղ ղլուխնին մեյ մը ալ մեյ մը ձախ միլա պիտի չարժեն :

Ձմեռուան բալթօներըը անցեալ տարուան բալթօներըը պիտի ըլլան , բայց թէրս պիտի հագվին :

Վիէննայէն աղջկանց համար ֆոթոներ պիտի գան , Բարիզէն ալ երիտասարդաց համար :

Աղջիկներէն ոմանք սիկարայի տեղ նարկիլէ պիտի խմեն , ոմանք ալ օղիի տեղ բօմ :

Ցէտէյնն մէկը իւր լոպէները ծոցը դրած իրրև ծխախոտի քսակ պիտի գործածէ .

Թատրոնի Սպինքսը Ղալաթա Քուլէսիի հաստատութեամբ պատճէն մը պիտի գործածէ :

———

ԱՐԲԻՄԼԴԻ ՄԷԿ ՍԽԱԼ ՀԱՇԻՒԸ

Բարեկամներէնէս մէկը , որուն հետ յաճախ կը տեսնուինք , այս տարի ծովուն սիրահարված կսկսի վոսվորի և կղզեայ ամուսնքները չքնելով օրը տասն ու քսան անգամ ծով մտնել : Եւ քանի կը մտնէր՝ կարծես թէ այնչափ ալ մարմինը կը թանձրանար և ինքզինքը ջուրին երեսը բռնելու կերպը բոլորովին մոռնալով՝ միշտ ծովուն տակը կը գլսորէր : Ուստի օր մը յուսահատ վիճակի մը մէջ , « ո՛վ շա« ղդրդիդ Աբդիմէդ , կաղաղակէր , դու որ « ծանրաչափութեան գաղտնի գօրութիւնը « դտնելով (Է՛վրիդա) կը պոռայիր , ու բազ« նիքէն դուրս ցատկելով մօրամերկ հրապա« րակ կը վազէիր , ո՞ւր են ուրեմն քու հաշ« ւոդ ճշդութիւնը . ես որ ծակափիկ ունեցող « և թէթեւ մարմին մ՛ըլլալով և որովհետև ալ « օկղիժէն » և « գինոժէն » կազերով բաւական « լեցուն դտնուելով , պէտք էր որ օդապարիս« կի նման երկինքը կամարը բարձրանայի , ի՞նչ« չուս մարմարեայ գարի նման մինչև անգամ « ջուրին երեսը մարմինս չը կրնամ կեցնել» :

Երբ մեր բարեկամը այսպէս յուսահատ կերպով կ՛ողբար ու կը հառաչէր , մեյ մ՛ալ աչքը դէպ ի քոշտի ապառաժի մը վրայ վերցուց ու տեսաւ թէ , խումբ մը ափիկնայք և աղջկունք ձեռք ձեռքի տուած և միուԹեան չղիայ մը կազմած այդ բարձր դիրքէն ծով կը նետուին և կսկսին « պէնկ Թուլթան դուշ օլսուն , դանսաը կիւմիւշ օլսուն » պոռալով և ձկերու նման ալապաղիայ կերպով ըսպասել երեսու հետ ծովուս մէջ մրցիլ :

Մեր բարեկամը բարեկամը այս տեսածէն պէս խեղդը գլխէն կը Թռչի , և կսկսի « դե-

Թայֆ՛ք ողրմելօյս » աղաղակել . . . . . :

Ես որ , կըսէր , Արդիմէդի պէս ծանրաչափութեան գիւտը դտնելու համար գիշեր ցորեկ ծով կը մտնեմ և դեռ չեմ յաջողած մարմինս ջուրի վրայ կեցընել , դԹայֆ՛ք ուրեմն ողրմելօյս , և իմ ձեռքէս ալ բռնեցէք որպէս զի ես ալ ձեվի պէս ըղալու ուսման ներաժուիմ :

Խեղճին աղաղակը ըղացողներուն ծայնքան դուԹը չարժեց որ չուղեցին մեր սաթօրինակ « ժիմնօսօֆիսթ » փիլիսոփան առանց պատասխանի ծովու մէջ Թողուլ և սկսեցին ամենքն ալ միաբերան ըսելու : « Դուն ալ մեզի պէս ըրէ և մեր յատկութիւններն ունեցիր , անչուշա պիտի ըղաս » : Այս ըսելով ըղացողները անյայտ եղան , Թողլով մեր բարեկամի սիրտը խորին տագնապի մը մէջ :

ՀՆԴԱԳԵՏ ՈՄՆ

———

ՍՈՑԻ

— Այսօր ամսոյն քանի՞ն է :

— Չեմ կրնար ըսել :

— Ինչո՞ւ :

— Տէր Երեմիան խմանալու ըղայ նէ՝ դաս կը բանայ ինձի դէմ :

— Ինչո՞ւ :

— Օրացոյց հրատարակելու արտօնութիւն չունի՞ մի եա :

———

— Ա՛ս ի՞նչ դժբախտութիւն է եղբայր :

— Ի՞նչ կայ :

— Քանի անգամ որ չոգենաւ մը ընկըղմըված է կամ ալեկոծութենէ ընկղմված է կամ մեր չոգենաւներէն :

— Աղէկ ա՛ :

— Ասոր աղէկութիւնը ո՞ւր է , Աստուածըդ սիրես :

— Ի՞նչ կըսես եղբայր , քանի որ մեր չոգենաւները նաւեր ընկղմելու յատկութիւն ունին , ծովային պատերազմներուն մէջ մեծ գործ պիտի տեսնեն ըսել է :

———

— Կարդացի՞ր Գրիգոր աղա , մարտ ամսոյն սկիզբէն մինչև յուլիսի վերջը Գօլոսյ մէջ 4792 հոգի մեռած է :

— Սխալ է :

— Ձիշտ է :

— Այսոր կրկինը պիտի ըղայ էֆէնտիմ ,

— Բայց , բէժիկ ծխախոտէն , Թրամվէյէն , չիրքէթիի չոգենաւներէն մեռնողները այդ հաշուոյն մէջ են :

— Սանկ ըսէ :

———

— Ընդհանուր հարստահարութեանց համար դրկվելիք քննիչը որոշվա՞ծ է :

— Չէ տակաւին :

— Ո՛վ պիտի ընտրեն արդեօք :

— Նուրեան էֆէնտին ամենէն յարմարն է :

———

— Կարապետ աղա , խմացայ որ աղջիկդ կարդեր ես :

— Չէ՛ էֆէնտիմ , հիմայ աղջիկ խարճելը քայմէ խարճելէն աւելի գժուար է :

———

— Օ օ , հոս , Թընեկէին քով կանո՞ւթ ես բացեր :

— Ի՞նչ ընենք ,

— Ի՞նչ կըսես դրը հոս :

— Լիմոնաթա կը ծախեմ դրը :

— Կը վաստըկիս դրը դոնէ :

— Փառք Աստուծոյ , երբեմն երբեմն Թընեկէին Թելը կը փրթի դրը , մէջինները կը վախնան դրը , եղբայրն ալ մեյմէկ լիմոնաթա կը խմեն դրը , ես ալ կապրիմ դրը :

———

— Ուֆ , ուֆ . . . . :

— Ի՞նչ եղար :

— Եղբայր , աղէկ սերկևիլ ըսածդ ա՞ր եր :

— Չհասնեցա՞ր , ուրիշին երեք ղուրուչի կուտամ , քեզի երկուքի տուի :

— Երկուքն ալ գետնին տակը անցնի , երբէք ալ , աս սերկևիլ չէ քար է :

— Շատ աղուոր սերկևիլ է :

— Ջնայիս այլ , քիչ մը փրցունեմ ըսի , ահագին եղաւ :

— Երկար ըրիր ա՛ էֆէնտիմ , երկու ղուրուչի ակռած քաշել տուիր . Ատանիպաուժի մը երթայիր նէ՝ մէկճառիկ մը պիտի տայիր եա :

———

— Մարտիրոս աղա , դարձեալ սիկառա կը խմես դրը :

— Ինչ ընեմ Մանուկ աղա , ինչ երի նէ չկրցայ վազ գալ :

— Տէր ողորմեա , ինքզինքիդ խօսք չես կրնար դրը հասկցնել :

— Ի՞նչ կըսես աղբար , ինքզինքին խօսք հասկցնելը դիւրի՞ն բան կը կարծես . . .

— Բայց և այնպէս , բժիշկն ըսած էր թէ՝ սիկառան չձգես նէ՝ կը մեռնիս :

— Ա՛յո՛ , ըսած էր , ճանըայ մը ցցո՛ւր ձգեմ :

— Ճամբայ մը կը ցցունեմ , բայց չես ըներ :

— Կընեմ :

— Շատ աղէկ , վաղը կամ միւս օր առկէց կերթաս չխաակ Քայսերի կերթաս .

— Քա՞յսերի մի երթամ .

— Հրամմեր էֆ , հոն օրճառան մը կայ եղեր , կը մտնաս սիկարա մը կը խմես , Թիրեաքի տաճիրները կուդան քեզի աղուոր մը կը ծեծեն , ոսկորներդ կը կոտրեն , դուն ալ էֆօպէ կընես մեյ մ՛ալ սիկառա խմելու .

— Կըծեծե՞ն դրը եղեր :

— Ծեծե՞ն ալ խօսք է . Մանդումէն չըկարդացի՞ր , աղուորիկ մը ափեր են :

— Անկից է որ Թայսերցիներուն մէջ սիկարա խմողը քիչ է :

— Առանկ երթայ նէ՝ կարծեմ սիկարա խմող հատ մ՛ալ չպիտի մնայ :

— Սա սովորութիւնը հոս ալ ընդհանուր ըլլար նէ՝ ինչ աղէկ կըլլար : Հիմայ մինչև Քայսերի ո՞վ պիտի երթայ աղբար :

— Չես կրնար երթալ նէ՝ սիկարայէն վաղ չես կրնար գալ :

———

— Թորոս աղա , հագուստներդ տակաւին չես վախած .

— Չէ , փոխելու միտք ալ չունիմ .

— Բայց շատ հինցած են .

— Ինծառ չունի ,

— Կը տեսնեմ որ հագուստներուդ հետ այնպէս կը վարվիս , ինչպէս Տէրոյենց պատուելի իւր սկզբունքներուն հետ ,

— Ա՛յո՛ , ես ալ սկզբունքի տէր եմ . — բայց հագուստներուս մասին .

———

ԹԱՏՐՈՆ

ԲԱՐԵԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ

— Աչքերս կաբցան ապրար, աս ի՞նչ է։
— Բարեկարդութիւնը կամաց կամաց մահալ սկսաւ տղայ . . .
Թրամվէյի գիծերը կը մաքրէ կոր, չե՞ս տեսնար կոր։

ԾԱՆՈՑՄՈՒՆՔ

ՏԱՐԵՑՈՒՔ

ՋԱՂԱՋԱՀԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՐԳՄ . Ի ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ

Սոյն գիրքը որ յիշեալ ուսման նախնական դիտելիքները կատնէ պարզ ոճով՝ առղայոց յարմար լրիւ ընթերցանութեան դիրք ծառայելէ ի զատ կընայ նաև դպրոցական պարզևաբաշխութեանց յարմարիլ իր հատատուն և վայելուչ կազմովը։

Գրքոյս գինն այս անգամ 7 էն 4 ղուրուշ չի լլջած է, կը ծախուի ամեն դրավաճառաց քով և Սրամեան Տպարան։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԿՐԹԱՐԱՆ

Երեքշաբթի Տէրէ փողոց թիւ 92

Ինչպէս Թատրոնի 189 թուռվը ծանուցուեցաւ, սոյն կրթարանն յուլիս 1էն սկսեալ բացուած է և աշակերտք կ՚ընդունին։

Աշակերտելու փափաքողը պիտի վճարէ ամիսը 2 ոսկի Օսմանեան՝ մէտճիտեայ թուղակէն մինչև վեցամեայն կանխիկ տալու պայմանաւ։

Եշակերտի մը տարիքը պիտի լինի 8—16։

Զգեստ, անկողին և անկողնոյ վերաբերեալ հանդերձանք ծնողաց կը վերաբերին. իսկ ուսմանց վերաբերեալ ամենայն ինչ մեր վրայ է,

Ընդարձակ տեղեկութիւնք Թատրոնի վրայիշեալ թուռն մէջ հրատարակուած են. աւելին փնտռողը մեզ կը դիմէ ուղղակի ի Հայկական Կրթարանն։

Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

Թաղական խորհրդոյ քարտուղարութեան և դպրոցական տեսչութեան մանաւոր փորձառութիւն ատացող վկայեալ Հայադի մը որ Հայերէն և Գաղիարէն լեզուաց ալ բաւական հմտութիւն ունի կը փափաքի վերոյիշեալ պաշտօններէն մին կամ երկուքը միանգամայն վարել և կամ լրիւ դասատու դործ ծածուկիլ Մայրաքաղաքիս կամ գաւառաց աղդային վարժարաններու մէջ, գոհացուցիչ պայմաններով։

Ուզողը պէտք եղած տեղեկութիւնները կրնայ առանալ լրագրոյս դրասենեակէն։

ԴԵՂԱՐԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԵԱՆ

Իր ապրեստին մէջ վարժապետական հմտութենէն զատ պետագործական տիպովմով վկայագրեալ դեղագործ Տիգրան Ալլահվերտեան, պատիւ ունի ծանուցանել որ Պահէզ Քարոյի կողմը Շէյխ-Իւլ Իսլամ խանի կից իր դեղարանը պատրաստ է Տաճկերէն Ֆրանսերէն ու ամեն լեզուաւ դեղապիրներ ընդունիլ ու յաճախորդներն թէ՛ դեղերկից ու թէ՛ գնոյն կողմանէ գոհ ընել։

Յիշեալ դեղարանը կը դտնուին ամեն օր ժամը 4 էն մինչև 10 Մայրաքաղաքիս երեւելի բժիշկները, ինչպէս նաև ամեն երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը 5 էն մինչև 8 կարօտելոց ձրի նայելու համար յատուկ բժիշկներ. բայ ի տեսնումէ ամեն տառնհինգ օրը անգամ մը, երկուշաբթի օրերը, աչքի և ականջի հիւանդութեանց բժիշկ մը ներկայ պիտի դանըվի կարօտելոց ձրի նայելու համար։

ՄԱՆԱՆԱՑ

ԾՈԳՈՎԵԱՑ ԵՒ ԻԼՈՑՍ ԷԱԾ

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆՏԵԱՆՑ

ՆՈՒԻՐԵԱԼ ՅԱՆՈՒՆ ԱՂԱ ՅՈՎՍԷՓԱՑ

ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ՂԶԼԱՐՅԻՈՑ

456 երեսէ բաղկացեալ նոր երկասիրութիւն մ՚է յիշեալ դրասէր վարդապետին։ Նիւթերը զանազան են և հետաքրքրական, բանասիրական, տեղագրական, և հնախօսական, դողտրիկ և դգայուն ոճով մը դրուած։ Սկսա անոր հաճառօտութիւնք։

ՀԱՄ ԵՒ ՀՈՑ ՀԱՑՐԵՆԵԱՑ. — վանայ Ա.յդեստանայց տեղեկագրութիւնք. Բնակչոց վայելչասիրութիւնք և պէսպէս կենցաղք. Խաղ մանկտւոյն, Նախապաշարմունք. Սովորոյթք. Զրոյցք ու Մրոյցք։ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՀԸՆՈՒԹԻՒՆՔ. — Գիր. Բարբառ. Ջրնուրզ կամ Ջինուաղն. Գանի մը ազդեր։ ՎԱՓԻ ՀԱՑՐԵՆԵԱՑ. — Հէքեաթներ. Առասպելներ։ ԵՐԳ ԵՒ ՆՈՒԱԳՔ ՀԱՑՐԵՆԵԱՑ. — Գրական և ժողովրդային երգեր. Տաղեր. Աստուածքներ. Հանելուկներ. Առակներու և Առածներու վրայ. Ծածկաբանութիւն. Ծածկագրութիւնք և ծածկագիրք. Գիւթութիւնք և բժժանք. Հետաքրքրական մի քանի կարգ բան. Դիւթական և բժշկական. Հաւատօտութիւն. Զգուարճալիք. Ազգեցութիւնք կենդանակերպից և աստեղաց ոմանց։ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ. — Պատմութիւն վանայ։ ՀԱՑՐԵՆԵԱՑ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱՌԵՐ. — Բայազ և առնկը. Երկրագործական բառեր։

Կը վաճառի Հայ գրավաճառաց քով ի Կ. Պոլիս։ Գինն է 2 ու կէս ֆրանգ։

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԲՈՒՏԱ.

ԻԶՄԻՐԻ ՄՕԶԼԸ Վ.ԱՐՊԵՏԻՆ ՇԻՆԱԾԸ

Այս բուտան որ ընտիր յատկութեամբը ոչ միայն Տաճկաստանի՝ այլև Եւրոպայի ուրիշ երկիրներուն ալ ծանօթ եղած է, և ամեն օր ամեն կողմերէ կը վնտռուի՝ բարակութեամբը, վարիկութեամբը, դեմացկուն և անվնաս յատկութիւններովը բոլոր բուտրաները կը գերազանցէ։

Գին մեծ բաքեթին 1 ֆրանք։ Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զվինկլըէր Ճաստախի թիւ 8. Ս. Գ. և Եաշմաճեան դրատունը։

ՏԷՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ. — Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Ներսէս Ջարչիի գրեթէ ճէրճի Խաչա խանի վերի յարկ թիւ 13